

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Rzeszowie

LRZ.410.7.4.2024

Pani
Jolanta Leń
Prezes
Fundacji „W Trosce o Życie”
ul. Rzeszowska 14
36-200 Brzozów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/24/056 – Funkcjonowanie opieki nad osobami starszymi z chorobami neurodegeneracyjnymi oraz wsparcie ich opiekunów

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Fundacja „W Trosce o Życie” 36-200 Brzozów, ul. Rzeszowska 14 ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jolanta Leń, Prezes Fundacji ² , od 23 lutego 2009 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Realizacja zadań w zakresie opieki zdrowotnej, usług społecznych na rzecz osób starszych z chorobami neurodegeneracyjnymi ³ oraz wsparcia ich opiekunów i osiągnięcie planowanych efektów tych działań.
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2024 (do 25 czerwca) z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, o ile miały wpływ na działalność jednostki w zakresie objętym kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴ .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Rzeszowie
Kontrolerzy	Sabina Tratkiewicz, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LRZ/38/2024 z 19 marca 2024 r. (akta kontroli: tom I str. 3-11)

¹ Data rejestracji w Krajowym Rejestrze Sądowym (KRS) – 23 lutego 2009 r., nr KRS: 0000324209; dalej: Fundacja lub Organizacja.

² Dalej: Prezes lub Prezes Fundacji.

³ Grupa wrodzonych lub nabytych chorób układu nerwowego, związanych z postępującym uszkodzeniem struktur i funkcji neuronów (elementów stanowiących istotę układu nerwowego).

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623; dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA I JEJ UZASADNIENIE

Fundacja w latach 2022-2024 realizowała swoje zadania statutowe dotyczące m.in. ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, a także działalności na rzecz osób starszych i w wieku emerytalnym oraz niepełnosprawnych, na podstawie ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie⁶. Zadania te nie były nakierowane bezpośrednio na osoby z chorobami neurodegeneracyjnymi oraz ich opiekunów, jednak wśród objętych przez Fundację opieką były również takie osoby.

Prowadzone przez Fundację działania diagnostyczne w zakresie sytuacji osób powyżej 60 roku życia, niepełnosprawnych i niesamodzielnych oraz ich opiekunów, pozwoliły na ukierunkowanie jej działalności i uzyskanie dofinansowania zadań publicznych, a w efekcie doprowadziły do poprawy dostępności do świadczeń opiekuńczych i opieki zdrowotnej oraz usług społecznych na terenie województwa podkarpackiego.

Fundacja podejmowała aktywną współpracę z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej⁷ oraz innymi podmiotami w celu wypracowania różnych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w zakresie opieki zdrowotnej oraz usług opiekuńczych i społecznych dla osób starszych, chorych, niepełnosprawnych i niesamodzielnych oraz prowadziła działania informacyjno-edukacyjne w tym obszarze, jednak nie były one skierowane wprost do osób z chorobami neurodegeneracyjnymi i ich opiekunów. Fundacja w pełni zrealizowała zadania oraz prawidłowo wydatkowała i rozliczyła dotacje, otrzymane w latach 2022-2024 ze środków publicznych, na cele związane z działalnością na rzecz osób starszych, niepełnosprawnych i niesamodzielnych oraz ich opiekunów. W tym okresie Fundacja zrealizowała 11 projektów, w ramach których wsparciem objęto 921 osób, w tym 761 (82,6%) w wieku powyżej 60 roku życia. Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników projektów w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych. W wyniku analizy dokumentacji rekrutacyjnej 151 osób, przeprowadzonej w trakcie kontroli, u 10 uczestników projektów (6,6%) stwierdzono występowanie chorób neurodegeneracyjnych.

W 6,6% przeanalizowanej w trakcie kontroli dokumentacji rekrutacyjnej uczestników projektów/programów, realizowanych przez Fundację w latach 2022-2024, stwierdzono braki formularzy wymaganych umowami o realizację zadania publicznego oraz regulaminami projektów/programów.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego kontrolowanej działalności

OBSZAR

Realizacja zadań w zakresie opieki zdrowotnej, usług społecznych na rzecz osób starszych z chorobami neurodegeneracyjnymi oraz wsparcia ich opiekunów i osiągnięcie planowanych efektów tych działań.

Opis stanu faktycznego

1.

Organizacja działała na podstawie ustawy o Fundacjach z dnia 6 kwietnia 1984 r.⁸, ustawy o działalności pożytku publicznego oraz Statutu⁹. Celem Fundacji było

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej. W niniejszym wystąpieniu zastosowano ocenę opisową.

⁶ Dz. U. z 2023 r. poz. 571; dalej: ustawa o działalności pożytku publicznego.

⁷ Dalej: MRPiPS.

⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 166.

⁹ Statut Fundacji - tekst jednolity z 26 września 2023 r.

prowadzenie działań ze sfery zadań publicznych, o których mowa w art. 4 ustawy o działalności pożytku publicznego, obejmujących m.in. zadania z zakresu ochrony i promocji zdrowia, pomocy społecznej, a także działalności na rzecz osób starszych i w wieku emerytalnym oraz niepełnosprawnych.

(akta kontroli: tom I str. 28-60)

Fundacja w latach 2022-2024 prowadziła działania diagnostyczne w zakresie sytuacji osób powyżej 60 roku życia, niepełnosprawnych i niesamodzielnych, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz osób pełniących funkcje opiekuńcze wobec nich w województwie podkarpackim. Działania te podejmowała w ramach ubiegania się o dofinansowanie zadań publicznych i polegały one na:

- a) analizie danych statystycznych, badań, raportów i dokumentów tj.:
- danych w zakresie liczby przyznanych zasiłków pielęgnacyjnych i opiekuńczych w województwie podkarpackim na podstawie „Oceny Zasobów Pomocy Społecznej w województwie podkarpackim” w 2020 r. i 2021 r.¹⁰, opracowanych przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Rzeszowie¹¹;
 - danych z Powiatowych Zespołów ds. Orzekania o Niepełnosprawności w zakresie liczby osób z orzeczeniem o niepełnosprawności w powiatach: sanockim, brzozowskim i krośnieńskim¹² oraz danych wojewódzkich w tym obszarze¹³;
 - danych dotyczących liczby osób starszych w Polsce, udostępnionych na stronie MRPiPS w raporcie „Informacja o sytuacji osób starszych w Polsce za 2019 r.”¹⁴ oraz liczby osób starszych zamieszkujących powiat brzozowski w 2020 r., udostępnionych na stronie internetowej www.polskawliczbach.pl/powiat_brzozowski¹⁵;
 - danych ośrodków pomocy społecznej z 2020 r. w zakresie liczby osób powyżej 60 roku życia i ich sytuacji w gminach Tyrawa Wołoska i Olszanica¹⁶;
 - danych w zakresie udziału osób w wieku poprodukcyjnym w gminie Brzozów w 2015 r., ujętych w „Statystycznym Vademecum Samorządowca (SVS) Urzędu Statystycznego w Rzeszowie”¹⁷;
 - dokumentu pt. „Diagnoza Sytuacji Społeczno – Gospodarczej w województwie podkarpackim” z 2013 r., w zakresie liczby osób starszych oraz ich zapotrzebowania na świadczenia opiekuńcze¹⁸;
 - raportu Komisji Ekspertów ds. Osób Starszych pt. „Sytuacja osób starszych w Polsce – wyzwania i rekomendacje”, w zakresie potrzeb osób sprawujących opiekę nad osobami starszymi i niesamodzielnymi¹⁹;
 - raportu „Osoba niepełnosprawna aktywnym uczestnikiem życia społecznego i zawodowego”, opracowanego przez ROPS w Rzeszowie, w zakresie barier i utrudnień w codziennym funkcjonowaniu osób niepełnosprawnych²⁰;
 - raportu „Policy Paper dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020. Krajowe ramy strategiczne”, w zakresie barier i potrzeb osób starszych²¹;

¹⁰ W ramach projektu „W trosce o seniorów – zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w powiecie brzozowskim” (dalej: „W trosce o seniorów”) oraz programów: „Opieka wychnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” - edycja 2022 i 2023 oraz „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” - edycja 2023.

¹¹ Dalej: ROPS w Rzeszowie.

¹² W ramach projektów: „W trosce o seniorów” oraz „Dzienny Dom Pobytu w Brzozowie - Centrum wsparcia dla osób niesamodzielnych”, dalej „DDP Brzozów”.

¹³ W ramach projektów: „W trosce o seniorów”, „Dzienny Dom Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych w Starej Wsi” oraz programów: „Opieka wychnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” - edycja 2022, 2023 i 2024 oraz „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami” - edycja 2023.

¹⁴ W ramach projektu „Dzienny Dom Pobytu w Rakowej”, Dalej: „DDP w Rakowej”.

¹⁵ W ramach projektu „W trosce o seniorów”.

¹⁶ W ramach projektu „DDP w Rakowej”.

¹⁷ W ramach projektu „DDP Brzozów”.

¹⁸ W ramach projektu „DDP Brzozów”.

¹⁹ W ramach projektu „W trosce o seniorów”.

²⁰ W ramach projektu „W trosce o seniorów”.

²¹ W ramach projektu „DDP Brzozów”.

- dokumentu „Założenia Długofalowej Polityki Senioralnej w Polsce 2014 –2020”, w zakresie potrzeb osób starszych²²;
 - wniosków ujętych w raporcie „Opieka wytchnieniowa – dobre praktyki z kraju i zagranicy”, w zakresie potrzeb opiekunów osób sprawujących opiekę nad osobą niesamodzielną²³;
(akta kontroli: tom I str. 102-107, 332-346; tom II str. 23-27; tom III str. 21-37, 239-243, 329-336, 457-462, 499-508; tom IV str. 51-56)
- b) przeprowadzaniu, wśród podopiecznych Fundacji, ankiet w zakresie barier i potrzeb osób starszych i niesamodzielnych oraz sporządzaniu indywidualnych planów działania dla uczestników projektów:
- Fundacja przeprowadziła w 2022 r. ankietę w zakresie barier i potrzeb na grupie 50 osób niesamodzielnych powyżej 60 roku życia oraz w 2018 r. – na grupie 122 podopiecznych;
 - w 2021 r. w ramach projektu *Brzozowscy seniorzy "na +"*, wśród 40 seniorów z powiatu brzozowskiego, przeprowadzono ankietę pt. „Spędzanie wolnego czasu – marzenia i możliwości”;
 - w 2020 r., w ramach projektu „DDP w Rakowej”, Fundacja wraz z ośrodkami pomocy społecznej oraz Gminami: Tyrawa Wołoska i Olszanica przeprowadziła, wśród 40 potencjalnych uczestników projektu, badanie poziomu zainteresowania usługami opiekuńczymi w dziennym domu pomocy;
 - w 2023 r., w ramach projektu „Dzienny Dom Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych w Starej Wsi”, dla każdego uczestnika, na podstawie analizy potrzeb, sporządzono *Indywidualny Plan Działania (IPD)* i określono formy wsparcia;
(akta kontroli: tom I str. 102-107, 159-162, 332-346; tom II str. 23-27; tom III str. 115-117; tom IV str. 51-56)
- c) formułowaniu wniosków na podstawie własnych doświadczeń po realizacji projektów zapewniających wsparcie osobom starszym, niepełnosprawnym i niesamodzielnym, jak również w związku ze świadczeniem opieki długoterminowej oraz paliatywnej i hospicyjnej, m.in. stwierdzono:
- wzrost zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze wraz z rehabilitacją przy niewystarczającej ofercie na terenie powiatu brzozowskiego;
 - wykluczenie komunikacyjne oraz cyfrowe osób starszych;
 - niekorzystanie z oferowanego wsparcia z przyczyn finansowych;
 - preferowaną i sprawdzoną formą była opieka w domu chorego świadczona przez osoby z najbliższego otoczenia;
 - obojętność sąsiedzka i rodzinną na problemy i potrzeby osób niesamodzielnych;
 - stereotypowe postrzeganie osób niesamodzielnych przez ich rodziny;
 - brak aktywnej współpracy z zakładami opieki zdrowotnej.
(akta kontroli: tom I str. 102-107, 159-162, 332-346; tom II str. 23-27, 519-525, 676-679; tom III str. 25-37, 239-243, 329-336, 457-462, 499-508, 694-699; tom IV str. 51-56)

Prezes wyjaśniła, że *działania Fundacji nie były nakierowane bezpośrednio na osoby z chorobami neurodegeneracyjnymi i nie wpłynęły na przyspieszenie diagnozy czy rozpoczęcie ich leczenia.*

²² W ramach projektu „DDP Brzozów”.

²³ W ramach programów: Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami - edycja 2022 i 2023.

(akta kontroli: tom I str. 102-107)

Fundacja nie wykorzystywała, w celu wypracowania rozwiązań systemowych w zakresie opieki zdrowotnej i usług społecznych dla osób starszych z chorobami neurodegeneracyjnymi oraz wsparcia ich opiekunów, wniosków i rekomendacji zawartych w opracowaniu „PolSenior2 – Badanie poszczególnych obszarów stanu zdrowia osób starszych, w tym jakości życia związanej ze zdrowiem”.

Prezes Fundacji wyjaśniła, że *w trakcie działań diagnostycznych, realizowanych w ramach ubiegania się o dofinansowanie zadań publicznych, wykorzystywano dane statystyczne, badania, raporty i dokumenty, w zakresie w jakim wymagano w ramach poszczególnych projektów. Działania te były wystarczające i skutkowały uzyskaniem dofinansowania.*

(akta kontroli: tom I str. 102-107)

W ramach działań diagnostycznych Fundacja współpracowała z lokalnymi ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz społecznością lokalną w zakresie dotarcia do osób/rodzin potrzebujących wsparcia, m.in.:

- w 2023 r. Fundacja otrzymała od Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej²⁴ w Brzozowie i Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Domaradzu informację o 25 osobach potrzebujących opieki, u których rozpoczęto opiekę w ramach programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami”;
- w 2020 r., w ramach projektu „DDP Brzozów”, członkiem Zespołu Zarządzającego Projektem był pracownik MOPS w Brzozowie, który przekazywał podopiecznym ośrodka informacje o projekcie oraz pomagał w wypełnianiu dokumentacji rekrutacyjnej.

Współpraca z placówkami podstawowej opieki zdrowotnej²⁵ ograniczała się do wydawania przez lekarzy POZ zaświadczenia o braku przeciwwskazań do udziału pacjenta w realizowanych przez Fundację projektach, wymaganych w procesie rekrutacji. Placówki POZ nie przekazywały informacji o osobach w potrzebie.

(akta kontroli: tom I str. 102-107; tom II str. 23-27)

Formą współpracy było również docieranie do osób potrzebujących poprzez umieszczanie informacji o realizowanych projektach (ulotek i plakatów) na tablicach informacyjnych w ośrodkach pomocy społecznej, przychodniach, urzędach gmin, starostwach powiatowych oraz parafiach. Współpraca prowadzona przez Fundację w ramach działań diagnostycznych prowadzona z lokalnymi ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie oraz społecznością lokalną, jak również z placówkami POZ, nie miała sformalizowanego charakteru.

(akta kontroli: tom I str. 102-107)

Wyniki działań diagnostycznych Fundacja przekazywała do podmiotów będących stronami umów o realizację zadania publicznego. Diagnozę zamieszczano we wnioskach o dofinansowanie projektów oraz w ofertach realizacji zadania, co było wymogiem otrzymania dofinansowania. Fundacja nie przekazywała do innych podmiotów wyników działań diagnostycznych dotyczących sytuacji osób powyżej 60 roku życia, niepełnosprawnych i niesamodzielnych, potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz osób pełniących funkcje opiekuńcze wobec nich.

²⁴ Dalej: MOPS.

²⁵ Dalej: POZ.

Prezes wyjaśniła, że *wyniki i wnioski z przeprowadzonych działań diagnostycznych wykorzystywano w bieżącej działalności Fundacji.*

(akta kontroli: tom I str. 102-107)

2.

W okresie objętym kontrolą Fundacja nie brała udziału w wypracowywaniu przez ministerstwa oraz jednostki samorządu terytorialnego systemowych rozwiązań pozwalających na skuteczne rozwiązanie problemów zdrowotnych, opiekuńczych i społecznych osób dotkniętych chorobami neurodegeneracyjnymi i ich opiekunów.

Prezes wyjaśniła, że *działalność Fundacji nakierowana była na wspieranie osób niesamodzielnych, z niepełnosprawnościami i obejmowała głównie osoby starsze (powyżej 60 roku życia) oraz ich opiekunów i rodziny. Projekty, które Fundacja realizowała oraz świadczenia w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej oraz opieki długoterminowej nie były powiązane bezpośrednio z jednostkami chorobowymi. Kryteria rekrutacji uczestników do poszczególnych działań najczęściej opierały się na: wieku, posiadaniu orzeczenia o niepełnosprawności, stopniu niesamodzielności, kryterium dochodowym oraz miejscu zamieszkania.*

(akta kontroli: tom I str. 78-81)

Fundacja podejmowała współpracę z MRPiPS oraz innymi podmiotami w celu wypracowania różnych rozwiązań prawnych i organizacyjnych w zakresie opieki zdrowotnej oraz usług opiekuńczych i społecznych dla osób chorych, niepełnosprawnych i niesamodzielnych, wymagających wsparcia opiekunów m.in.:

- w kwietniu 2024 r. Prezes Fundacji wzięła udział w spotkaniu organizowanym przez Pełnomocnika Rządu do spraw Osób Niepełnosprawnych w siedzibie MRPiPS, którego tematem były założenia przyszłego systemu asystencji osobistej dla osób z niepełnosprawnościami;
- w marcu 2024 r. Biuro Pełnomocnika Rządu ds. Osób Niepełnosprawnych zwróciło się do Fundacji o opinię w sprawie wdrożenia przez MRPiPS wsparcia finansowego ze środków Funduszu Solidarnościowego, które obejmowałyby pokrycie kosztów funkcjonowania ośrodka (w budynku stanowiącym własność organizacji lub będącego w użytkowaniu wieczystym) zapewniającego dzienną lub całodobową opiekę osobom dorosłym z niepełnosprawnościami oraz dzieciom z orzeczeniem o niepełnosprawności. W odpowiedzi Fundacja odniosła się m.in. do faktu objęcia programem opieki wytchnieniowej tylko osób z niepełnosprawnościami, co wykluczało ze wsparcia tych, którzy nie posiadali stosownych orzeczeń, a ze względu na wiek i towarzyszące choroby były osobami niesamodzielnymi. Dotyczyło to w szczególności osób z demencją, chorych na chorobę Parkinsona i Alzheimerera, które trudno przekonać do stawienia się przed lekarzem orzecznikiem.

(akta kontroli: tom I str. 78-101)

3.

Fundacja nie prowadziła działań informacyjno-edukacyjnych dotyczących bezpośrednio chorób neurodegeneracyjnych oraz funkcjonowania osób starszych z tymi chorobami i ich opiekunów.

Prezes wyjaśniła, że *działalność Fundacji obejmuje szerszy zakres i nakierowana jest na wspieranie osób niesamodzielnych, z niepełnosprawnościami oraz ich opiekunów i rodziny. Projekty, które Fundacja realizuje, jak również świadczenia w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej oraz opieki długoterminowej nie są powiązane bezpośrednio z jednostkami chorobowymi.*

(akta kontroli: tom I str. 78-81)

Fundacja prowadziła działania informacyjno-edukacyjne w zakresie problemów i potrzeb osób chorych, starszych, niepełnosprawnych i niesamodzielnych oraz ich opiekunów. Działania te realizowała w miejscach swojej działalności, jak również poprzez stronę internetową²⁶, na której umieszczano poradniki i informacje w zakresie opieki nad osobami starszymi i chorymi, aktualności i wydarzenia, które miały miejsce w Fundacji oraz ogłoszenia o naborach do realizowanych projektów i tych, które były w okresie trwałości.

Działania informacyjno-edukacyjne polegały również na angażowaniu dzieci i młodzieży z lokalnych szkół i przedszkoli w organizowanie spotkań świątecznych, akademii tematycznych i koncertów. W ten sposób uświadamiano i uwrażliwiano młodych na problemy wieku senioralnego.

W tym obszarze Fundacja współpracowała również z Uczelnią Państwową im. Jana Grodka w Sanoku, organizując praktyki i wolontariat dla studentów, oraz innymi podmiotami i organizacjami²⁷, wpisującymi się w jej działalność i misję, poprzez organizację spotkań integracyjnych, wspólnych koncertów „Senior dla seniora” oraz wymianę doświadczeń.

Podjęte działania informacyjno-edukacyjne miały charakter regionalny.

Przed 2020 r., tj. przed pandemią COVID-19, Fundacja uczestniczyła lub organizowała kampanie społeczne. W 2016 r. była współorganizatorem akcji społecznej „Przemyskie Pola Nadziei”, której celem, prócz pozyskiwania funduszy na utrzymanie hospicjów, była edukacja i uwrażliwienie na potrzeby osób zmagających się z chorobą nowotworową. Fundacja włączyła się również w akcję „Pomóż ukoić ból”, wspierającą dzieci osierocone, oraz kampanię społeczno-edukacyjną „Hospicjum to też życie”, której celem było propagowanie ruchu hospicyjnego i idei wolontariatu.

Fundacja prowadziła również działania edukacyjne kierowane do opiekunów osób chorych, niesamodzielnych i niepełnosprawnych. W tym obszarze zrealizowała projekty:

- „Edukacja prozdrowotna dla rodzin opiekujących się osobą nieuleczalnie i przewlekle chorą w domu – szansą dla poprawy jakości życia pacjentów, ich rodzin (opiekunów) i najbliższego otoczenia”, którego celem była poprawa jakości życia i zwiększenie aktywności społecznej opiekunów osób chorych przebywających w domu z powiatu brzozowskiego poprzez wsparcie i zwiększenie ich specjalistycznej wiedzy i umiejętności medyczno-społecznych związanych z domową opieką paliatywną;
- „Nie jesteś sam! Grupa wsparcia dla osób terminalnie chorych”, którego celem było podniesienie poziomu umiejętności radzenia sobie w roli opiekuna osoby przewlekle lub terminalnie chorej.

Prezes wyjaśniła, że *Fundacja jest podmiotem utrzymującym się z realizacji zadań publicznych, a prowadzenie kampanii informacyjno-edukacyjnych, typu kampanie społeczne, jest zadaniem wymagającym dużych nakładów finansowych, których Fundacja nie posiada. Obecnie, w sytuacji kiedy liczba osób zgłaszających się do udziału w projektach oraz potrzebujących opieki i oczekujących „w kolejce” jest wyższa niż możliwości Fundacji, realizacja takich działań wydaje się niecelowa. Jesteśmy organizacją rozpoznawalną i znaną w regionie. Dzięki realizacji w 2018 r. projektu Dzienny Dom Pobytu w Brzozowie i zadowoleniu uczestników oraz ich rodzin z wykonania zadań Fundacja uzyskała opinię organizacji niosącej pomoc w opiece*

²⁶ <https://wtrosce.org.pl/>

²⁷ Fundacja Babci Aliny, Fundacja im. Juliana Tuwima i Ireny Tuwim, Fundacja Podkarpackie Hospicjum dla Dzieci, Fundacja Hospicjum to też Życie, Fundacja Warszawskie Hospicjum dla Dzieci, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Caritas Sanok, Klub Seniora w Besku i Długiem.

nad osobami starszymi. Dlatego, mimo że Fundacja nie realizuje już tego projektu, środowisko zgłasza się w ramach realizacji opieki wytchnieniowej i asystenckiej.

(akta kontroli: tom I str. 78-81)

4.

Fundacja nie realizowała zadań w ramach celu operacyjnego nr 5 Wyzwania demograficzne Narodowego Programu Zdrowia na lata 2021-2025, w trybie konkursu ogłoszonego przez Ministra Zdrowia.

(akta kontroli: tom I str. 76-77)

5.

W okresie od 1 czerwca do 31 grudnia 2023 r. Fundacja zrealizowała zadanie publiczne zlecone w ramach programu wieloletniego na rzecz Osób Starszych „Aktywni+” na lata 2021-2025, pt. *Brzozowscy seniorzy „na +”*²⁸. Program „Aktywni+” został opracowany na podstawie dokumentu strategicznego pt. „Polityka społeczna wobec osób starszych 2030. Bezpieczeństwo – Uczestnictwo – Solidarność”, ustanowionego uchwałą nr 161 Rady Ministrów z dnia 26 października 2018 r.²⁹

Głównym celem programu *Brzozowscy seniorzy „na +”* było zwiększenie udziału 25 seniorów, zamieszkujących teren powiatu brzozowskiego, w aktywnych formach spędzania czasu wolnego i zmotywowanie ich do aktywności społecznej i zawodowej oraz wsparcie w miejscu zamieszkania min. 10 niesamodzielnymi seniorów przez grupę seniorów – wolontariuszy, utworzoną w ramach zadania.

(akta kontroli: tom I str. 146-176)

Zgodnie z umową całkowita wartość zadania wynosiła 137 510,00 zł i obejmowała dofinansowanie w kwocie 125 000,00 zł oraz wkład własny w wysokości 1 260,00 zł³⁰ i wkład osobowy w wysokości 11 250,00 zł. Faktyczne koszty realizacji zadania wyniosły 137 381,61 zł (99,9% wartości określonej w umowie) i obejmowały: 99,9% dofinansowania (124 871,61 zł) oraz po 100% wkładu własnego i wkładu osobowego.

(akta kontroli: tom I str. 146-176, 201-231)

W ramach programu Fundacja zrealizowała, dla 25 osób powyżej 60 roku życia, zadanie pt. „Środy Aktywności Wszelakich”, obejmujące 25 spotkań, w tym:

- zajęcia sportowe dla seniorów;
- spotkania (pogadanki) na temat zdrowego trybu życia osób starszych;
- zajęcia z posługiwania się komputerem, nowoczesnymi technologiami oraz mediami,
- prowadzenie własnego konta na portalach społecznościowych,
- spotkania z doradcą zawodowym,
- szkolenia dla wolontariuszy i ich mentoring.

W ramach programu grupa 10 seniorów – wolontariuszy objęła również wsparciem 10 niesamodzielnymi seniorów (łącznie 450 godzin), odwiedzając ich w domach i pomagając w drobnych pracach.

Zadania zostały zrealizowane zgodnie z ofertą, umową oraz regulaminem konkursu. Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników programu w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych.

(akta kontroli: tom I str. 146-176, 201-217)

Całkowity koszt realizacji zadania w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 3 925,19 zł i był równy zakładanemu w ofercie.

(akta kontroli: tom I str. 132-133)

²⁸ Umowa Nr 5722/2023/AKTYWNI+ z 26 czerwca 2023 r. pomiędzy MRPiPS a Fundacją.

²⁹ M.P. poz. 1169.

³⁰ Koszty utrzymania pomieszczeń: sprząatanie, woda, ogrzewanie, środki ochronne i dezynfekujące.

Działalność Fundacji objęta zadaniem miała charakter nieodpłatny, co zostało podane w formularzu rekrutacyjnym do programu.

(akta kontroli: tom I str. 283-284)

Wszystkie wskaźniki rezultatu Fundacja osiągnęła na poziomie 100%. W efekcie realizacji zadania m.in.:

- 80% uczestników zajęć zwiększyło kompetencje w zakresie obsługi nowoczesnych technologii,
- 85% – poszerzyło wiedzę na temat zdrowego trybu życia,
- 60% – podniosło sprawność fizyczną,
- 90% – zwiększyło umiejętności realizacji usług opiekuńczych w ramach wolontariatu.

(akta kontroli: tom I str. 201-217)

W trakcie kontroli NIK analizie poddano dokumentację rekrutacyjną wszystkich uczestników programu oraz 15 dokumentów księgowych³¹. W dokumentacji rekrutacyjnej nie stwierdzono braków, a wydatki zostały poniesione w okresie realizacji projektu i prawidłowo udokumentowane oraz były przewidziane w budżecie projektu. Wszystkie przeanalizowane dokumenty księgowe zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości³². W żadnym przypadku u uczestników projektu nie odnotowano występowania chorób neurodegeneracyjnych.

(akta kontroli: tom I str. 134-137, 282-285)

Fundacja nie stwierdziła trudności w realizacji zadania.

(akta kontroli: tom I str. 132-133, 201-217)

6.

W latach 2022-2024 (do 25 czerwca) Fundacja zrealizowała 10 projektów/programów, którymi objęła 886 osób, w tym 726 powyżej 60 roku życia. Ich przedmiotem było leczenie lub opieka nad osobami starszymi i/lub wsparcie ich opiekunów. Programy te nie były skierowane bezpośrednio do osób z chorobami neurodegeneracyjnymi, a Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych. W wyniku analizy dokumentacji rekrutacyjnej 126 osób, przeprowadzonej w trakcie kontroli, u 10 uczestników projektów (7,9%) stwierdzono występowanie chorób neurodegeneracyjnych.

Łączne koszty tych projektów/programów, do dnia zakończenia kontroli, wyniosły 12 414 843,26 zł. Koszt na jednego uczestnika wyniósł 14 012,24 zł.

(akta kontroli: tom I str. 132-133)

6.1. W okresie od 1 czerwca 2020 r. do 31 grudnia 2022 r.³³ Fundacja zrealizowała projekt „DDP Brzozów”³⁴, współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego³⁵ w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2014-2020³⁶.

³¹ W tym pięć na najwyższe kwoty oraz pięć dotyczących kosztów osobowych ujętych w sprawozdaniu z wykonania projektu.

³² Dz.U. z 2023 r. poz. 120, ze zm.; dalej: ustawa o rachunkowości.

³³ Za zgodą Instytucji Pośredniczącej projekt został przedłużony o dwa miesiące (Pismo Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie nr PI.522.2.32.2020.AUZ z 28.10.2022 r.). Pierwotnie okres realizacji projektu kończył się 31.10.2022 r.

³⁴ Umowa Nr RPPK.08.03.00-18-0098/19-00 z 7 października 2020 r. pomiędzy Województwem Podkarpackim – Wojewódzkim Urzędem Pracy w Rzeszowie a Fundacją.

³⁵ Dalej: EFS.

³⁶ Dalej: RPO WP 2014-2020.

Zgodnie z umową całkowita wartość projektu wynosiła 3 313 389,20 zł i obejmowała dofinansowanie w kwocie 3 092 389,20 zł³⁷ oraz wkład własny w wysokości 221 000,00 zł.

Faktycznie poniesione przez Fundację koszty realizacji zadania wyniosły 3 309 703,13 zł (99,9% wartości określonej w umowie) i obejmowały dofinansowanie w kwocie 3 088 960,32 zł (99,9%) oraz 220 742,81 zł wkładu własnego (99,9%).

(akta kontroli: tom II str. 3-13, 95-153, 349-399)

W projekcie Fundacja realizowała dwa zadania:

- „Działalność Dziennego Domu Pobytu w Brzozowie” (zadanie nr 1), którym objęto 42 osoby;
- „Usługi opiekuńcze i specjalistyczne usługi opiekuńcze w miejscu zamieszkania wraz z teleopieką” (zadanie nr 2) – 54 osoby.

Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników projektu w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych.

Koszt realizacji zadania nr 1 wyniósł 1 502 561,26 zł (35 775,27 zł na jednego uczestnika), w tym 1 281 818,45 zł dofinansowania, natomiast zadania nr 2 – 1 375 441,47 zł (23 737,38 zł na jednego uczestnika), gdzie cała kwota wydatków została dofinansowana.

Zadania zostały zrealizowane zgodnie z danymi zawartymi we wniosku, umowie oraz regulaminie projektu.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom II str. 3-13, 95-153, 349-399)

Głównym celem projektu było zwiększenie dostępności do usług społecznych, w szczególności usług środowiskowych, opiekuńczych, teleopieki oraz poprawa funkcjonowania osób starszych/niesamodzielnych mieszkających na terenie miasta i gminy Brzozów.

Działaniami w ramach projektu objęto łącznie 96 osób³⁸ powyżej 60 roku życia. Całkowity koszt realizacji projektu w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 34 476,07 zł i był niższy niż założono we wniosku o dofinansowanie projektu (44 775,53 zł), co wynikało z faktu wsparcia większej liczby osób niż zakładano (96 wobec 74 osób).

(akta kontroli: tom I 132-133, tom II str. 101-153, 349-399)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że *nie wszyscy uczestnicy projektu, z przyczyn losowych i osobistych, ukończyli projekt zgodnie z zaplanowaną ścieżką. Takie sytuacje powodowały rekrutację kolejnych osób.*

(akta kontroli: tom I str. 115-120)

Jako zadanie zlecone zrealizowano dostarczanie posiłków do DDP w Brzozowie przez firmę cateringową, co zostało ujęte we wniosku o dofinansowanie. Koszt tego zadania wyniósł 414 946,00 zł, co stanowiło 99,78% kwoty określonej na ten cel w umowie o dofinansowanie projektu.

(akta kontroli: tom I str. 115-120, tom II str. 101-153, 164-192, 349-399)

Działalność Fundacji objęta projektem miała charakter nieodpłatny. Jednak w przypadku, gdy dochód uczestnika przekraczał 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej³⁹, za realizowane usługi pobierana była częściowa odpłatność w wysokości 120 zł/mc, co zostało podane w ofercie na realizację tego zadania oraz w umowie uczestnictwa. Przez cały okres trwania projektu od wszystkich uczestników projektu została pobrana

³⁷ 2 816 380,82 zł ze środków europejskich, 276 008,38 zł ze środków dotacji celowej.

³⁸ Według stanu na 31 grudnia 2022 r.

³⁹ Dz.U. z 2023 r. poz. 901, ze zm.; dalej: ustawa o pomocy społecznej.

kwota 172 762,00 zł, którą rozliczono jako wkład własny. Środki własne Fundacji pochodziły również ze składek członkowskich, darowizn i przekazania 1,5% podatku dochodowego od osób fizycznych.

(akta kontroli: tom II str. 154-163, 349-351)

Wszystkie wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu Fundacja osiągnęła na poziomie 100% lub wyższym.

W efekcie realizacji projektu:

- u 81 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, nastąpiła poprawa jakości życia (109,46% realizacji wskaźnika);
- 34 osoby nabyły nowe umiejętności manualno-artystyczne (113,33%);
- u 81 osób nastąpiła poprawa jakości życia i kondycji psycho-fizycznej w wyniku objęcia usługami opiekuńczymi i pielęgnacyjnymi (109,46%);
- utworzono 21 miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu (100%);
- wsparto 21 miejsc świadczenia usług społecznych, istniejących po zakończeniu projektu (100%).

(akta kontroli: tom II str. 101-153, 349-399)

W trakcie kontroli NIK analizie poddano dokumentację rekrutacyjną 10 osób, co stanowiło 10% ogólnej liczby uczestników, oraz 15 dokumentów księgowych⁴⁰. W dokumentacji rekrutacyjnej nie stwierdzono braków. W jednym przypadku do analizowanej dokumentacji dołączono wynik badania neuropsychologicznego stwierdzający u uczestnika otępienie właściwe w stopniu umiarkowanym. Wydatki zostały poniesione w okresie realizacji projektu i prawidłowo udokumentowane oraz były przewidziane w budżecie projektu. Wszystkie przeanalizowane dokumenty księgowe zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli: tom I str. 134-137; tom II str. 461-486)

W związku z trwającą w 2020 r. pandemią COVID-19, w trakcie realizacji projektu, Fundacja stwierdziła trudności polegające na ograniczeniu liczby zajęć psychologicznych, usprawniających, informatycznych, artystyczno-manualnych oraz kulinarnych, co z kolei miało negatywny wpływ na osiągnięcie wskaźników rezultatu projektu. W celu realizacji zakładanych wartości wskaźników oraz poprawy efektywności działań projektowych na funkcjonowanie uczestników projektu Fundacja zwróciła się do Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie o wydłużenie okresu realizacji projektu do 31 grudnia 2022 r., na co otrzymała zgodę.

(akta kontroli: tom II str. 88-153)

Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie Fundacja zobligowana była do zachowania trwałości miejsc świadczenia usług opiekuńczych po zakończeniu projektu przez okres odpowiadający co najmniej okresowi realizacji projektu (30 miesięcy po zakończeniu realizacji projektu), tj. do 18 listopada 2025 r. W ramach zachowania trwałości projektu utworzono 21 miejsc gotowych do świadczenia usług opiekuńczych, co zostało ogłoszone na stronie internetowej Fundacji. Koszt dziennego pobytu w DDP w Brzozowie wynosił: 209 zł przy 10 uczestnikach i przy min. jednym miesiącu pobytu lub 150 zł przy 20 uczestnikach i przy min. jednym miesiącu pobytu. Koszt jednej godziny opieki w miejscu zamieszkania wraz z teleopieką wynosił 40 zł, a jednej godziny opieki specjalistycznej – 80 zł. Do dnia zakończenia kontroli NIK nie było chętnych na ww. odpłatne usługi opiekuńcze.

(akta kontroli: tom I str. 115-120; tom II str. 95-98, 349-353, 487-488)

⁴⁰ W tym pięć na najwyższe kwoty oraz pięć dotyczących kosztów osobowych ujętych w sprawozdaniu z wykonania projektu.

W sierpniu 2023 r. pracownicy Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Rzeszowie przeprowadzili kontrolę trwałości projektu m.in. w zakresie występowania podwójnego finansowania, zachowania celu projektu, tj. osiągnięcia i utrzymania wskaźników rezultatu oraz poprawności przechowywania dokumentów. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom II str. 486-496)

6.2. 29 grudnia 2022 r. Fundacja zawarła z Wojewódzkim Urzędem Pracy w Rzeszowie⁴¹ umowę⁴² o dofinansowanie projektu współfinansowanego ze środków EFS w ramach RPO WP 2014-2020, pt. „W trosce o seniorów – zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych w powiecie brzozowskim”.

Projekt realizowany był w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. Zgodnie z umową wartość projektu wynosiła 850 200,00 zł i obejmowała dofinansowanie w kwocie 762 563,75 zł⁴³ oraz wkład własny w wysokości 87 636,25 zł.

Faktycznie poniesione przez Fundację koszty realizacji zadania wyniosły 846 470,21 zł i obejmowały dofinansowanie w kwocie 759 283,79 zł, tj. 99,6% wartości określonej w umowie oraz 87 186,42 zł wkładu własnego, tj. 99,5%.

(akta kontroli: tom I str. 132-133, 312-386, 431-503)

W projekcie Fundacja realizowała dwa zadania:

- „Świadczenie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania uczestnika projektu” (zadanie nr 1), którym objęto 73 osoby powyżej 60 roku życia;
- „Wsparcie opiekunów faktycznych w opiece nad osobami niesamodzielnymi” (zadanie nr 2) – 20 osób.

Koszt realizacji zadania nr 1 wyniósł 670 851,49 zł (9 189,75 zł na jednego uczestnika), w tym 590 921,27 zł dofinansowania, natomiast zadania nr 2 – 6 324,68 zł (316,23 zł na jednego uczestnika), w tym 4 824,68 zł dofinansowania.

Zadania zostały zrealizowane zgodnie z danymi zawartymi we wniosku, umowie oraz regulaminie projektu.

(akta kontroli: tom I str. 312-386, 431-503)

Głównym celem projektu było zwiększenie dostępności usług społecznych świadczonych w formie środowiskowych usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych dla 50 mieszkańców powiatu brzozowskiego powyżej 60 roku życia potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu oraz wsparcie 20 opiekunów faktycznych w opiece nad osobami niesamodzielnymi.

Działaniami w ramach projektu objęto łącznie 93 osoby (w tym 74 osoby powyżej 60 roku życia). Całkowity koszt realizacji projektu w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 9 101,83 zł⁴⁴ i był niższy niż założono we wniosku o dofinansowanie projektu (12 145,71 zł), co wynikało z faktu wsparcia większej liczby osób niż zakładano w ramach zadania nr 1 (73 wobec 50 osób).

Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników projektu w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych.

(akta kontroli: tom I str. 312-386, 431-503)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że 20 uczestników przerwało udział w projekcie bez zakończenia ścieżki wsparcia, z przyczyn niezależnych od beneficjenta. We

⁴¹ Dalej: WUP w Rzeszowie.

⁴² Nr RPPK.08.03.00-18-0062/22-00.

⁴³ 722 670,00 zł ze środków europejskich, 39 893,75 zł ze środków dotacji celowej.

⁴⁴ Na dzień 31 grudnia 2023 r.

wszystkich przypadkach przeprowadzono dodatkowy nabór. Kilka przypadków rezygnacji związanych było ze zmianą miejsca zamieszkania i ustaniem potrzeby na usługi opiekuńcze. Dodatkowo Fundacja prowadziła kilka projektów w różnych formach, dlatego uczestnicy mieli możliwość korzystania z usług najbardziej potrzebnych w danym momencie.

(akta kontroli: tom I str. 115-120)

Jako zadania zlecone zrealizowano: w ramach zadania nr 1 – specjalistyczne usługi opiekuńcze dla osób niesamodzielnych realizowanych przez pielęgniarkę, fizjoterapeutę, pracownika socjalnego, terapeutę zajęciowego, a w ramach zadania nr 2 – szkolenia i konsultacje indywidualne z psychologiem i pracownikiem socjalnym dla opiekunów faktycznych osób niesamodzielnych. Koszt tych zadań wyniósł odpowiednio 115 359,58 zł (100% kwoty określonej na ten cel w umowie o dofinansowanie projektu) i 4 524,68 zł (76,7% kwoty).

(akta kontroli: tom I str. 312-503)

Działalność Fundacji objęta projektem miała charakter nieodpłatny. W przypadku, gdy dochód uczestnika przekraczał 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, za realizowane usługi pobierana była częściowa odpłatność w wysokości 3,80 zł za jedną godz. usług opiekuńczych oraz 8,00 zł za jedną godz. specjalistycznych usług opiekuńczych, co zostało podane w ofercie na realizację tego zadania oraz w umowie uczestnictwa. Przez cały okres trwania projektu od wszystkich uczestników projektu została pobrana kwota 80 472,00 zł, którą rozliczono jako wkład własny.

(akta kontroli: tom I str. 431-503, 520-526)

Wszystkie wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu Fundacja osiągnęła na poziomie 100%.

W efekcie realizacji projektu:

- u 43 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, korzystających ze wsparcia w ramach projektu, nastąpiła poprawa jakości życia (100% realizacji wskaźnika);
- utworzono 13 miejsc świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu (100%);
- utworzono 13 miejsc świadczenia usług społecznych istniejących po zakończeniu projektu (100%).

(akta kontroli: tom I str. 312-386, 478-499)

W trakcie kontroli analizie poddano dokumentację rekrutacyjną 11 losowo wybranych osób, co stanowiło 12% ogólnej liczby uczestników projektu oraz 15 dokumentów księgowych⁴⁵. W pięciu przypadkach w dokumentacji rekrutacyjnej brakowało formularza stanowiącego ankietę samooceny uczestnika projektu, co zostało opisane w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”. U jednego uczestnika w dokumentacji odnotowano występowanie demencji. Rozliczone wydatki zostały poniesione w okresie realizacji projektu i prawidłowo udokumentowane oraz były przewidziane w budżecie projektu. Wszystkie przeanalizowane dokumenty zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli: tom I str. 134-137, 504-539)

Fundacja stwierdziła trudności w realizacji zadań polegające na tym, że łącznie 20 uczestników, z przyczyn niezależnych od beneficjenta, przerwało udział w projekcie

⁴⁵ W tym pięć na najwyższe kwoty oraz pięć dotyczących kosztów osobowych ujętych w sprawozdaniu z wykonania projektu.

bez zakończenia ścieżki wsparcia. We wszystkich przypadkach przeprowadzono dodatkowy nabór.

(akta kontroli: tom I str. 115-120)

Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie Fundacja zobligowana była do zachowania trwałości rezultatów projektu, tj. siedmiu miejsc świadczenia usług opiekuńczych i czterech miejsc specjalistycznych usług opiekuńczych po zakończeniu projektu przez okres 24 miesięcy od daty jego zakończenia, tj. do 31 grudnia 2025 r. W ramach zachowania trwałości projektu utworzono 13 miejsc gotowych do świadczenia usług opiekuńczych, co zostało ogłoszone na stronie internetowej Fundacji. Koszt jednej godziny usługi opiekuńczej wynosił 50 zł, a jednej godziny specjalistycznej usługi opiekuńczej – 100 zł. Do dnia zakończenia kontroli NIK stwierdzono brak chętnych na ww. odpłatne usługi opiekuńcze.

(akta kontroli: tom I str. 115-120, 312-386, 431-503)

W październiku 2023 r. pracownicy WUP w Rzeszowie przeprowadzili kontrolę w trakcie realizacji projektu w zakresie zgodności realizacji projektu z jego założeniami określonymi w umowie o dofinansowanie. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom I str. 565-569)

6.3. W okresie od 1 kwietnia 2021 r. do 30 września 2023. Fundacja realizowała projekt „DDP w Rakowej”⁴⁶ współfinansowany ze środków EFS w ramach RPO WP 2014-2020.

Zgodnie z umową całkowita wartość projektu wynosiła 1 826 235,98 zł i obejmowała dofinansowanie w kwocie 1 730 235,98 zł⁴⁷ oraz wkład własny w wysokości 96 000,00 zł.

Faktycznie poniesione przez Fundację koszty realizacji zadania wyniosły 1 768 436,21 zł i obejmowały dofinansowanie w kwocie 1 675 445,94 zł, tj. 96,8% wartości dofinansowania określonego w umowie oraz 92 990,27 zł wkładu własnego, tj. 96,9%.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom IV str. 3-13, 317-339)

Projekt obejmował realizację jednego zadania pt. „Funkcjonowanie DDP w Rakowej”, a jego celem było zwiększenie dostępności do usług opiekuńczych w formie stacjonarnej poprzez utworzenie dodatkowych czterech miejsc pobytu dziennego (z 24 do 28) w DDP w Rakowej i objęcie usługą opiekuńczą, świadczoną w społeczności lokalnej gmin Tyrawa Wołoska i Olszanica, 28 osób powyżej 60 roku życia, które potrzebowały wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

Działaniami w ramach projektu objęto łącznie 28 osób⁴⁸, wszystkie powyżej 60 roku życia. Całkowity koszt realizacji projektu w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 63 158,44 zł. We wniosku o dofinansowanie projektu założono, że koszt na jednego uczestnika wyniesie 65 222,71 zł. Niższy koszt realizacji projektu wynikał z nieobecności uczestników projektu i obniżenia kosztów cateringu.

Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników projektu w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych.

(akta kontroli: tom I str. 126-127, 132-133; tom IV str. 44-89, 317-339)

Jako zadanie zleczone zrealizowano dostarczanie posiłków do DDP w Rakowej przez firmę cateringową, co zostało ujęte we wniosku o dofinansowanie. Koszt tego zadania

⁴⁶ Umowa Nr RPPK.08.03.00-18-0037/20-00 z 20 kwietnia 2021 r. pomiędzy WUP w Rzeszowie a Fundacją.

⁴⁷ 1 552 300,58 zł ze środków europejskich, 177 935,40 zł ze środków dotacji celowej.

⁴⁸ Według stanu na 31 grudnia 2022 r.

wyniósł 479 767,20 zł, co stanowiło 90,66% kwoty określonej na ten cel w umowie o dofinansowanie projektu.

(akta kontroli: tom IV str. 44-89, 317-339)

Działalność Fundacji objęta projektem miała charakter nieodpłatny. Jednak w przypadku, gdy dochód uczestnika przekraczał 150% kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, za realizowane usługi pobierana była częściowa odpłatność w wysokości 120 zł/mc, co zostało podane w ofercie na realizację tego zadania oraz w umowie uczestnictwa. Przez cały okres trwania projektu od wszystkich uczestników projektu została pobrana kwota 92 990,27 zł, którą rozliczono jako wkład własny.

(akta kontroli: tom I str. 126-127; tom IV str. 317-339, 409-411)

Wszystkie wskaźniki produktu i wskaźniki rezultatu Fundacja osiągnęła na poziomie 100%.

W efekcie realizacji projektu:

- u 28 osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym nastąpiła poprawa jakości życia (100% realizacji wskaźnika);
- utworzono cztery miejsca świadczenia usług asystenckich i opiekuńczych istniejących po zakończeniu projektu (100%);
- wsparto cztery miejsca świadczenia usług społecznych, istniejące po zakończeniu projektu (100%).

(akta kontroli: tom IV str. 44-89, 317-339)

W trakcie kontroli analizie poddano dokumentację rekrutacyjną 10 losowo wybranych osób, co stanowiło 36% ogólnej liczby uczestników projektu i 15 dokumentów księgowych⁴⁹. W dokumentacji rekrutacyjnej nie stwierdzono braków. W żadnym przypadku u uczestników projektu nie odnotowano występowania chorób neurodegeneracyjnych. Wydatki zostały poniesione w okresie realizacji projektu i prawidłowo udokumentowane oraz były przewidziane w budżecie projektu. Wszystkie przeanalizowane dokumenty zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli: tom I str. 134-137; tom IV str. 399-422)

Fundacja nie stwierdziła trudności w trakcie realizacji projektu.

(akta kontroli: tom IV str. 317-339)

Zgodnie z zapisami umowy o dofinansowanie Fundacja zobligowana była do zachowania trwałości miejsc świadczenia usług opiekuńczych po zakończeniu projektu przez okres co najmniej 30 miesięcy od daty jego zakończenia, tj. do 30 kwietnia 2026 r. W ramach zachowania trwałości projektu Fundacja zadeklarowała gotowość do świadczenia odpłatnie usług opiekuńczych w gminie Tyrawa Wołoska i gminie Olszanica, co zostało ogłoszone na stronie internetowej Fundacji. Koszt dziennego pobytu w DDP w Rakowej wynosił: 209 zł przy 10 uczestnikach i przy min. jednym miesiącu pobytu lub 150 zł przy 20 uczestnikach i przy min. jednym miesiącu pobytu. Do dnia zakończenia kontroli NIK nie było chętnych na ww. odpłatne usługi opiekuńcze.

(akta kontroli: tom I str. 126-131; tom IV str. 3-13, 396-398)

⁴⁹ W tym pięć na najwyższe kwoty oraz pięć dotyczących kosztów osobowych ujętych w sprawozdaniu z wykonania projektu.

6.4. W okresie od 1 listopada 2022 r. do 30 czerwca 2023 r. Fundacja realizowała w partnerstwie⁵⁰ projekt grantowy: „Skalowanie innowacji społecznej - Opieka domowa na terenach wiejskich”, współfinansowany ze środków EFS w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 pt. „Opieka domowa na terenach wiejskich województwa podkarpackiego”⁵¹.

Całkowita wartość dofinansowania, zgodnie z umową, wynosiła 100 000,00 zł. Faktycznie poniesione przez Fundację koszty realizacji projektu wyniosły 99 929,66 zł (99,9% otrzymanego dofinansowania).

W ramach projektu Fundacja realizowała trzy zadania:

- „Świadczenie usług na rzecz odbiorców” (planowany koszt realizacji – 80 640,00 zł, kwota poniesionych wydatków w ramach zadania – 80 569,66 zł, tj. 99,9%);
- „Koordynacja prac zespołu świadczącego usługi” (planowany koszt realizacji – 12 000,00 zł, kwota poniesionych wydatków w ramach zadania – 12 000,00 zł, tj. 100%);
- „Wyposażenie stanowiska pracy” (planowany koszt realizacji – 7 360,00 zł, kwota poniesionych wydatków w ramach zadania – 7 360,00 zł, tj. 100%).

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom II str. 581-613, 668-684)

Celem projektu była poprawa jakości życia dziewięciu osób chorujących na nieuleczalne, postępujące, ograniczające życie choroby poprzez świadczenie kompleksowych usług społecznych i zdrowotnych w domu pacjentów, przy udziale rodziny lub innego opiekuna.

W ramach projektu, na podstawie modelu opieki domowej, zbudowano zespół opieki domowej składający się z: lekarza, pielęgniarki, opiekuna, psychologa oraz fizjoterapeuty.

Jako odstępstwo w projekcie, do modelu opieki domowej wprowadzono koordynatora zespołu opieki domowej, który nadzorował, koordynował i weryfikował działania zespołu. Zmiana ta została zaakceptowana przez grantodawcę i ujęta w Planie wdrażania innowacji⁵², stanowiącym załącznik do umowy o powierzenie grantu.

(akta kontroli: tom I str. 126-131; tom II str. 581-613, 668-684)

Działaniami w ramach projektu objęto łącznie 10 osób, z tego dziewięć było powyżej 60 roku życia. Całkowity koszt realizacji projektu w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 9 992,97 zł i był niższy niż założono w PWI (11 111,11 zł), co wynikało z faktu wsparcia większej liczby osób niż zakładano.

Działalność Fundacji objęta projektem miała charakter nieodpłatny, co zostało ujęte w Regulaminie naboru wniosków o powierzenie grantu. W ramach projektu nie zlecano zadań podwykonawcom.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom II str. 626-653, 668-684)

Wszystkie wskaźniki wdrażanej innowacji Fundacja osiągnęła na poziomie 100% lub wyższym. W okresie trwania projektu zrealizowano usługi, zgodnie z PWI w wymiarze: usługi lekarskie – 36 godzin, pielęgniarskie – 72 godziny, psychologiczne – 18 godzin, fizjoterapeutyczne – 36 godzin oraz opiekuńcze – 1054 godzin.

W efekcie realizacji projektu nastąpiła poprawa szeroko pojętej jakości życia osób objętych opieką oraz ich opiekunów faktycznych. Wizyty opiekuńcze zdjęły część

⁵⁰ Lider - Stowarzyszenie Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych z siedzibą w Białymstoku (grantodawca), partner 1 - Fundacja Hospicjum Proroka Eliasza z siedzibą w Michałowie, partner 2 - Stowarzyszenie Centrum Wspierania Aktywności Lokalnej CAL z siedzibą w Warszawie.

⁵¹ Na podstawie umowy o powierzenie grantu nr 20/GRANT/SKAL/2022 z 10 października 2022 r. pomiędzy Stowarzyszeniem Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych z siedzibą w Białymstoku a Fundacją.

⁵² Dalej: PWI.

obowiązków osób na stałe zajmujących się swoimi podopiecznymi oraz zapewniły wytchnienie tym osobom.

(akta kontroli: tom II str. 581-613, 668-684)

W trakcie kontroli analizie poddano dokumentację rekrutacyjną wszystkich uczestników projektu oraz 15 dokumentów księgowych⁵³. W dokumentacji rekrutacyjnej nie stwierdzono braków. U trzech uczestników projektu w Indywidualnym Planie Opieki, w części dotyczącej stanu zdrowia i/lub w dzienniku usług odnotowano demencję oraz zaburzenia pamięci. Rozliczone wydatki zostały poniesione w okresie realizacji projektu i prawidłowo udokumentowane. Wszystkie przeanalizowane dokumenty księgowe zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli: tom I str. 134-137; tom II str. 815-866)

Fundacja stwierdziła trudności w realizacji zadań w ramach projektu polegające na: braku aktywnej współpracy z lokalnymi instytucjami pomocowymi, obojętności sąsiedzkiej oraz rodzinnej na problemy uczestników projektu objętych opieką oraz trudności w dojeździe do niektórych podopiecznych, związane ze złymi warunkami atmosferycznymi.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom II str. 668-684)

W marcu 2023 r. w Fundacji odbyła się wizyta monitoringowa przedstawiciela grantodawcy⁵⁴ w zakresie: zgodności wykorzystania środków z warunkami umowy o powierzenie grantu, w tym z modelem opieki domowej, dokumentów finansowych oraz działań prowadzonych w środowisku lokalnym i informujących o realizacji projektu. W wyniku kontroli nie stwierdzono nieprawidłowości.

(akta kontroli: tom II str. 867-873)

6.5. W okresie od 1 czerwca 2023 r. do 31 marca 2024 r. Fundacja realizowała projekt⁵⁵ pod nazwą „Dzienny Dom Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych w Starej Wsi” współfinansowany ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych⁵⁶.

Całkowity koszt projektu, zgodnie z umową, wynosił 344 486,40 zł i obejmował dofinansowanie w kwocie 326 676,45 zł oraz wkład własny w wysokości 17 809,95 zł.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom III str. 3-46)

Faktycznie poniesione przez Fundację koszty realizacji projektu wyniosły 339 356,67 zł i obejmowały dofinansowanie w kwocie 321 811,93 zł, tj. 98,5% wartości dofinansowania określonego w umowie oraz wkład własny w wysokości 17 544,74 zł, tj. 98,5%.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom III str. 113-142)

Celem projektu było zwiększenie samodzielności do uczestnictwa w życiu społecznym 51 niepełnosprawnych osób powyżej 60 roku życia z powiatów: brzozowskiego, sanockiego i krośnieńskiego, poprzez organizację:

- treningów zaradności i funkcjonowania w życiu codziennym (1764 godziny),
- treningów aktywności ruchowych (630 godzin),
- terapii zajęciowej (504 godziny).

⁵³ W tym pięć na najwyższe kwoty oraz pięć dotyczących kosztów osobowych ujętych w sprawozdaniu z wykonania projektu.

⁵⁴ Lider partnerstwa - Stowarzyszenie Ośrodek Wspierania Organizacji Pozarządowych z siedzibą w Białymstoku.

⁵⁵ Umowa nr ZZO/000260/09/D o zlecenie realizacji zadań w ramach art. 36 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych z 15 czerwca 2023 r. zawarta pomiędzy Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych a Fundacją.

⁵⁶ Dalej: PFRON.

Działalność Fundacji objęta projektem miała charakter nieodpłatny, co podano w Regulaminie rekrutacji, dostępnym na stronie internetowej Fundacji oraz w umowie uczestnictwa.

Działaniami w ramach projektu objęto łącznie 54 osoby⁵⁷, wszystkie powyżej 60 roku życia. Całkowity koszt realizacji projektu w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 6 284,38 zł i był niższy niż założony we wniosku o dofinansowanie projektu (6 754,64 zł), co wynikało z faktu wsparcia większej liczby osób niż zakładano (54 wobec 51 osób).

Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników projektu w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych.

(akta kontroli: tom I str. 115-120, 132-133;
tom III str. 3-46, 113-142, 154-155)

Wskaźnik nakładu, tj. iloraz kwoty dofinansowania oraz liczby godzin udzielonego wsparcia, został osiągnięty na poziomie 84,93 i był niższy niż wartość wynikająca z wniosku o dofinansowanie (85,07). Wskaźnik produktu, stanowiący średnią liczbę godzin wsparcia udzielonego jednemu beneficjentowi ostatecznemu projektu, został osiągnięty na poziomie 74,29, tj. niższym niż zaplanowano we wniosku (75,29). Niższe wartości wskaźników związane były z mniejszą liczbą godzin udzielonego wsparcia w związku z dniami wolnymi wynikającymi z kalendarza pracy oraz urlopem opiekuńczym pracownika.

Wskaźnik rezultatu – liczba uczestników, którzy rozwinęli kompetencje lub nabyli umiejętności określone dla nich jako cel działań rehabilitacyjnych w IPD – został osiągnięty na poziomie wyższym niż określono we wniosku (50 wobec 49 uczestników), co związane było z wcześniejszym zakończeniem uczestnictwa w projekcie przez trzy osoby i koniecznością zrekrutowania nowych.

Łączna liczba godzin wsparcia w ramach poszczególnych działań wyniosła:

- 1721 godzin treningów zaradności i funkcjonowania w życiu codziennym (98% planu),
- 622 godziny treningów aktywności ruchowych (99% planu),
- 504 godziny terapii zajęciowej (100% planu).

(akta kontroli: tom III str. 113-142)

Do dnia zakończenia kontroli sprawozdanie końcowe z realizacji projektu, przekazane przez Fundację do PFRON 30 kwietnia 2024 r., tj. w terminie wynikającym z umowy, podlegało weryfikacji a dofinansowanie nie zostało rozliczone.

(akta kontroli: tom III str. 80-142)

W trakcie kontroli analizie poddano dokumentację rekrutacyjną 10 losowo wybranych osób, co stanowiło 20% ogólnej liczby uczestników projektu oraz 15 dokumentów księgowych⁵⁸. W dokumentacji rekrutacyjnej nie stwierdzono braków. W dwóch przypadkach odnotowano występowanie demencji i podejrzenie choroby Parkinsona. Rozliczone wydatki zostały poniesione w okresie realizacji projektu i prawidłowo udokumentowane oraz były przewidziane w budżecie projektu. Wszystkie przeanalizowane dokumenty zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli: tom I str. 134-137; tom III str. 153-170)

⁵⁷ Według stanu na 25 czerwca 2024 r.

⁵⁸ W tym pięć na najwyższe kwoty oraz pięć dotyczących kosztów osobowych ujętych w sprawozdaniu z wykonania projektu.

6.6. W okresie objętym kontrolą Fundacja realizowała Program „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2022⁵⁹, 2023⁶⁰ i 2024⁶¹.

Zgodnie z umowami całkowita łączna wartość dofinansowania wynosiła 5 369 815,00 zł⁶². Faktycznie poniesione przez Fundację koszty realizacji zadania wyniosły 3 976 354,24 zł⁶³, tj. 74,1% otrzymanego dofinansowania, co związane było z niezakończeniem realizacji OW24.

Głównym celem programu było wsparcie łącznie 330⁶⁴ członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności albo orzeczeniem równoważnym poprzez możliwość udzielenie im doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytchnieniowej w ramach:

- pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby z niepełnosprawnością lub w miejscu wskazanym przez uczestnika programu, które otrzymały pozytywną opinię Fundacji lub
- pobytu całodobowego w ośrodkach/placówkach zapewniających całodobową opiekę osobom z niepełnosprawnościami, wpisanymi do rejestru prowadzonego przez Wojewodę Podkarpackiego oraz w miejscach wskazanych przez osoby z niepełnosprawnościami lub uczestników programu, które otrzymały pozytywną opinię Fundacji.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom III str. 228-254, 314-342, 431-464)

Zadania zostały zrealizowane zgodnie z danymi zawartymi w ofercie, umowie oraz regulaminie programu. Fundacja opiekowała się łącznie 409⁶⁵ osobami niepełnosprawnymi, tj. 124% zakładanej liczby osób, w tym 333⁶⁶ było w wieku powyżej 60 roku życia.

Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników programu w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych.

(akta kontroli: tom I str. 108-111, 132-133; tom III str. 255-263, 363-368)

Całkowity koszt realizacji projektu w przeliczeniu na jedną osobę wyniósł 9 722,14 zł i był niższy niż zakładano – 16 272,17 zł, co wynikało z faktu wsparcia większej liczby osób niż zakładano, niższych kosztów usług opieki wytchnieniowej w ramach pobytu całodobowego w związku z brakiem zainteresowania taką formą wsparcia przez opiekunów dzieci z niepełnosprawnościami oraz niezakończenia realizacji OW24.

(akta kontroli: tom I str. 115-120, 132-133; tom III str. 255-263, 363-368)

Bezpośrednim efektem realizacji programu było odciążenie 409 członków rodzin lub opiekunów osób niepełnosprawnych poprzez wsparcie ich w codziennych obowiązkach lub zapewnienie czasowego zastępstwa.

Innymi efektami realizacji programu było:

⁵⁹ Na podstawie umowy nr OW_NGO/76/2022 z 1 marca 2022 r. w sprawie wysokości i trybu przekazywania środków Funduszu Solidarnościowego na realizację zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2022, zawartej pomiędzy Ministrem Rodziny i Polityki Społecznej (dalej: MRiPS) a Fundacją. Dalej: OW22.

⁶⁰ Na podstawie umowy nr OW/176/2023 z 15 marca 2023 r. w sprawie wysokości i trybu przekazywania środków Funduszu Solidarnościowego na realizację zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa dla członków rodzin lub opiekunów osób z niepełnosprawnościami” – edycja 2023, zawartej pomiędzy MRiPS a Fundacją. Dalej: OW23.

⁶¹ Na podstawie umowy nr 139/OW/NGO/2024 z 10 kwietnia 2024 r. w sprawie realizacji zadania w ramach resortowego Programu Ministra Rodziny i Polityki Społecznej „Opieka wytchnieniowa” dla Organizacji Pozarządowych – edycja 2024, zawartej pomiędzy MRiPS a Fundacją. Dalej: OW24.

⁶² W tym: OW22 – 2 642 640,00 zł, OW23 – 1 434 400,00 zł, OW24 – 1 292 775,00 zł (na 25 czerwca 2024 r.).

⁶³ W tym: OW22 – 2 263 758,27 zł, OW23 – 1 389 213,14 zł, OW24 – 323 382,83 zł (na 25 czerwca 2024 r.).

⁶⁴ W tym: OW22 – 140, OW23 – 105, OW24 – 85 (na 25 czerwca 2024 r.).

⁶⁵ W tym: OW22 – 207, OW23 – 135, OW24 – 67 (na 25 czerwca 2024 r.).

⁶⁶ W tym: OW22 – 153, OW23 – 116, OW24 – 64 (na 25 czerwca 2024 r.).

- wzmocnienie systemu wsparcia członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad dziećmi z orzeczoną niepełnosprawnością lub osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności/osobami z orzeczeniem równoważnym w województwie podkarpackim,
- wzmocnienie potencjału Fundacji do świadczenia usług opieki wytchnieniowej w województwie podkarpackim,
- dotarcie i poznanie nowych rodzin potrzebujących wsparcia, których Fundacja mogła wspierać realizując działania statutowe dotyczące osób niepełnosprawnych i ich rodzin,
- poznanie nowych osób mających kwalifikacje i kompetencje do niesienia pomocy osobom niesamodzielnym, niepełnosprawnym i chorym, z którymi Fundacja mogła współpracować przy realizacji kolejnej edycji programu i innych projektów adresowanych do osób niepełnosprawnych, chorych, niesamodzielnych i ich rodzin.

(akta kontroli: tom I str. 108-111, 132-133; tom III str. 255-263, 363-368)

Uczestnicy programu nie ponosili odpłatności za realizację usługi opieki wytchnieniowej, co potwierdzali w oświadczeniu zawartym w Karcie zgłoszenia do programu.

(akta kontroli: tom III str. 282-284, 416-418, 473-477)

W trakcie kontroli analizie poddano dokumentację rekrutacyjną 52 losowo wybranych osób, co stanowiło 13% uczestników programu i 41 dokumentów księgowych⁶⁷. W 10 przypadkach w dokumentacji rekrutacyjnej stwierdzono brak karty pomiaru niezależności, w dwóch – brak klauzuli informacyjnej RODO, a w jednym przypadku data karty zgłoszenia była późniejsza o 28 dni⁶⁸ od daty rozpoczęcia realizacji usług, co zostało opisane w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości. U trzech osób w dokumentacji odnotowano występowanie chorób neurodegeneracyjnych.

Wydatki zostały poniesione w okresie realizacji programu i prawidłowo udokumentowane oraz były przewidziane w budżecie projektu. Wszystkie przeanalizowane dokumenty księgowe zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli: tom I str. 134-137; tom III str. 280-313, 414-430, 472-485)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że *karta pomiaru niezależności nie była dokumentem obowiązkowym i nie wszyscy uczestnicy programu dołączali ją do karty zgłoszenia.*

(akta kontroli: tom I str. 121-125)

W trakcie realizacji programu Fundacja nie stwierdziła trudności i ograniczeń w realizacji zadań, jednak z opieki całodobowej skorzystali tylko opiekunowie dorosłych osób niepełnosprawnych. Opiekunowie dzieci z niepełnosprawnościami nie zdecydowali się na taką formę, z uwagi na lęk przed rozłąką oraz obawy przed umieszczeniem dzieci w nowym, nieznanym miejscu.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom III str. 255-263, 363-368)

6.7. W okresie objętym kontrolą Fundacja realizowała zadanie publiczne w ramach Programu „Asystent osobisty osoby z niepełnosprawnościami”⁶⁹ – edycja 2023⁷⁰ i 2024⁷¹.

⁶⁷ W tym: OW22 – 15 dokumentów, OW23 – 15, OW24 – 11. W tym po pięć na najwyższe kwoty oraz po pięć dotyczących kosztów osobowych ujętych w sprawozdaniu z wykonania projektu.

⁶⁸ W ramach OW23: data karty zgłoszenia – 2 października 2023 r., data rozpoczęcia realizacji usług – 4 września 2023 r.

⁶⁹ Dalej: AON.

⁷⁰ Na podstawie umowy nr AOOzN/192/2023 z 5 kwietnia 2023 r. zawartej pomiędzy MRiPS a Fundacją. W dniu 18 października 2023 r. został podpisany aneks nr 1/AOOzN/388/2023 do umowy. Dalej: AON23.

⁷¹ Na podstawie umowy nr 201/AOOzN/NGO/2024 z 12 marca 2024 r. zawartej pomiędzy MRPiPS a Fundacją. Dalej: AON24.

Zgodnie z umowami całkowita wartość dofinansowania AOON23 wynosiła 1 765 665,00 zł, a AOON24 – 2 631 970,00 zł.

Faktycznie poniesione przez Fundację koszty realizacji zadania w 2023 r. wyniosły 1 588 228,04 zł (90,0% otrzymanego dofinansowania), a w 2024 r. (do 21 czerwca) – 486 365,10 zł (18,5%).

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom III str. 486-538, 560-569, 665-701)

Głównym celem programu było zapewnienie usług asystencji osobistej jako formy ogólnodostępnego wsparcia w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym dla łącznie 225 osób niepełnosprawnych (108 – w ramach AOON23 i 117 – w ramach AOON24).

Do dnia zakończenia kontroli wsparciem objęto łącznie 196 osób niepełnosprawnych (AOON23 – 114 tj. 105,6%, AOON24 – 82 tj. 70,1%), w tym 131 osób powyżej 60 roku życia (AOON23 – 70, AOON24 – 61).

Fundacja nie prowadziła ewidencji uczestników programu w zakresie występowania u nich chorób neurodegeneracyjnych.

(akta kontroli: tom I str. 108-111, 132-133, tom III str. 486-538, 560-569, 665-701)

Całkowity koszt realizacji programu, w przeliczeniu na jedną osobę, w obu edycjach wyniósł 10 584,66 zł i był niższy niż zakładano – 19 545,04 zł, co wynikało z faktu wsparcia większej liczby osób niż zakładano w AOON23 oraz niezakończenia realizacji edycji 24.

Efektom realizacji programu była poprawa funkcjonowania 196 osób z niepełnosprawnościami w ich środowisku i prowadzenie przez nich bardziej niezależnego i aktywnego życia oraz zmniejszenie zagrożenia wykluczenia społecznego uczestników.

(akta kontroli: tom I str. 126-127, 132-133; tom III str. 560-569)

Za realizację usługi asystencji osobistej uczestnik programu nie ponosił odpłatności, co potwierdzał w oświadczeniu zawartym w Karcie zgłoszenia do programu.

(akta kontroli: tom III str. 641-645, 717-722)

W trakcie kontroli analizie poddano dokumentację rekrutacyjną 23 losowo wybranych osób, co stanowiło 12% uczestników programu⁷² i 27 dokumentów księgowych⁷³. W jednym przypadku w dokumentacji rekrutacyjnej brakowało klauzuli informacyjnej RODO, a w dwóch – karty zakresu czynności w ramach usług asystencji osobistej⁷⁴, co zostało opisane w sekcji Stwierdzone nieprawidłowości. W żadnym przypadku u uczestników projektu nie odnotowano występowania chorób neurodegeneracyjnych. Wydatki zostały poniesione w okresie realizacji programu i prawidłowo udokumentowane oraz były przewidziane w budżecie projektu. Wszystkie przeanalizowane dokumenty księgowe zawierały elementy określone w art. 21 ust. 1 ustawy o rachunkowości.

(akta kontroli: tom I str. 121-125, 134-137; tom III str. 640-664, 716-734)

W trakcie realizacji programu Fundacja nie stwierdziła trudności i ograniczeń w realizacji zadań.

(akta kontroli: tom I str. 132-133; tom III str. 560-569)

6.8. W latach 2022-2024, na podstawie umów z Narodowym Funduszem Zdrowia, Fundacja realizowała świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze w ramach opieki

⁷² 13 w ramach AOON23 (11%) i 10 uczestników AOON24 (12%).

⁷³ 15 w ramach AOON23 i 12 w ramach AOON24. W tym po pięć na najwyższe kwoty oraz po pięć dotyczących kosztów osobowych ujętych w sprawozdaniu z wykonania projektu.

⁷⁴ W ramach AOON23.

długoterminowej⁷⁵ oraz świadczenia zdrowotne w ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej⁷⁶.

Opieką długoterminową objęto pacjentów, którzy nie wymagali leczenia w warunkach stacjonarnych, jednak ze względu na istniejące problemy zdrowotne potrzebowali systematycznej i intensywnej opieki pielęgniarskiej w warunkach domowych (cztery wizyty w tygodniu).

Fundacja objęła opieką długoterminową:

- w 2022 r. – dwie osoby, w tym jedną z chorobą neurodegeneracyjną, u której w rozpoznaniu głównym stwierdzono chorobę Parkinsona (G20⁷⁷);
- w 2023 r. – osiem osób, w tym cztery z chorobami neurodegeneracyjnymi, u których w dwóch przypadkach stwierdzono otępienie nieokreślone (F03), w jednym – otępienie naczyniowe (F01), a w jednym – chorobę Parkinsona (G20);
- w 2024 r. (do 25 czerwca) – trzy osoby – u żadnej nie stwierdzono choroby neurodegeneracyjnej.

Wszyscy pacjenci byli powyżej 60 roku życia.

Koszt opieki wyniósł w 2022 r. – 12 576,01 zł (6 288,01 zł na jednego pacjenta), w 2023 r. – 52 241,08 zł (6 530,14 zł), a w roku 2024 (do 25 czerwca) – 109,44 zł (36,48 zł⁷⁸).

Świadczenia opieki paliatywnej i hospicyjnej polegały na całościowej opiece i leczeniu objawowym pacjentów chorujących na nieuleczalne, postępujące, ograniczające życie choroby. Opieka ta była ukierunkowana na poprawę jakości życia i miała na celu zapobieganie bólowi i innym objawom somatycznym oraz ich uśmierzeniu, łagodzeniu cierpień psychicznych, duchowych i socjalnych. Udzielana była z uwzględnieniem indywidualnych potrzeb pacjenta przez zespół specjalistów w skład, którego wchodził: lekarz (wizyta dwa razy w miesiącu), pielęgniarka (wizyta dwa razy w tygodniu), fizjoterapeuta (w zależności od wskazań lekarza) oraz psycholog (pierwsza wizyta obowiązkowa, kolejne w zależności od potrzeb).

W ramach opieki paliatywnej i hospicyjnej Fundacja zrealizowała:

- w 2022 r. świadczenia dla 95 osób, w tym 85 osób było powyżej 60 roku życia, z czego dwie z chorobami neurodegeneracyjnymi – u jednej osoby w rozpoznaniu głównym stwierdzono rdzeniowy zanik mięśni i zespoły pokrewne (G12), u drugiej – inne zwyrodnieniowe choroby układu nerwowego, niesklasyfikowane gdzie indziej (G31);
- w 2023 r. – dla 75 osób, w tym 69 osób było powyżej 60 roku życia; u jednej osoby w rozpoznaniu głównym stwierdzono chorobę neurodegeneracyjną – inne zwyrodnieniowe choroby układu nerwowego, niesklasyfikowane gdzie indziej (G31);
- w 2024 r. (do 25 czerwca) – dla 33 osób, w tym 31 powyżej 60 roku życia; u jednej osoby w rozpoznaniu głównym stwierdzono chorobę neurodegeneracyjną – zaniki układowe obejmujące pierwotnie ośrodkowy układ nerwowy w przebiegu chorób sklasyfikowanych gdzie indziej (G13).

⁷⁵ Umowa nr 0903120714202401, obowiązująca od 1 stycznia 2024 r.; umowa nr 0903120714202301, obowiązująca od 1 stycznia 2023 r. wraz z aneksami; umowa nr 0903120714202201, obowiązująca od 1 stycznia 2022 r. wraz z aneksami.

⁷⁶ Umowa nr 0903120715202401, obowiązująca od 1 stycznia 2024 r.; umowa nr 0903120715202301, obowiązująca od 1 stycznia 2023 r. wraz z aneksami; umowa nr 0903120715202201, obowiązująca od 1 stycznia 2022 r. wraz z aneksami.

⁷⁷ Wg kodu ICD-10 - Międzynarodowa Statystyczna Klasyfikacja Chorób i Problemów Zdrowotnych (Rewizja 10) sporządzona przez Światową Organizację Zdrowia (WHO – World Health Organization).

⁷⁸ Do dnia zakończenia kontroli świadczenia nie zostały rozliczone.

Koszt tych świadczeń wyniósł: w 2022 r. – 814 418,60 zł (8 572,83 zł na jednego pacjenta), w 2023 r. – 970 411,61 zł (12 938,82 zł), a w 2024 r. (do 25 czerwca) – 112 247,94 zł (3 401,45 zł)⁷⁹.

(akta kontroli: tom I str. 108-111; tom IV str. 423-712)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

Spośród 151 przeanalizowanych przypadków dokumentacji rekrutacyjnej uczestników projektów⁸⁰, realizowanych przez Fundację w latach 2022 – 2024 (do 25 czerwca), w 10 (6,6%) stwierdzono braki, co, w ocenie NIK, stanowiło naruszenie regulaminów projektów/programów oraz umów o realizację zadania publicznego.

W ramach projektu „W trosce o seniorów” w pięciu przypadkach brakowało formularza stanowiącego ankietę samooceny uczestnika projektu. Zgodnie z zapisami zawartymi w umowie, uczestnik projektu zobowiązany był do wypełniania ankiet monitorujących i ewaluacyjnych w trakcie trwania projektu i po jego zakończeniu, natomiast podmiot realizujący usługi opiekuńcze odpowiedzialny był za monitorowanie i okresową ewaluację świadczonych usług.

W trzech przypadkach, po jednym w programach: OW22, OW23 oraz AOON23, brakowało klauzuli informacyjnej RODO. Zgodnie z regulaminami ww. programów, jeżeli w związku z realizacją przedmiotu umowy zaistnieje potrzeba przetwarzania danych osobowych osób fizycznych, realizator programu przekazuje tym osobom formularz przetwarzania danych osobowych, zgodny z ustalonym wzorem, stanowiącym załącznik do programu. Podpisany formularz należało zachować w dokumentacji dotyczącej realizacji umowy.

W programie AOON23 w dwóch przypadkach brakowało karty zakresu czynności w ramach usług asystencji osobistej, stanowiącej załącznik do programu. Karta ta określała zakres czynności w ramach usług asystencji osobistej ustalany każdorazowo indywidualnie na podstawie autodiagnozy potrzeb osoby z niepełnosprawnościami oraz katalogu ról społecznych, które ta osoba pełniła lub chciałaby pełnić.

W jednym przypadku, w ramach programu OW23, data karty zgłoszenia była późniejsza o 28 dni od daty rozpoczęcia realizacji usług⁸¹.

(akta kontroli: tom I str. 282-285, 504-539; tom II str. 461-486, 815-866;
tom III str. 153-170, 280-313, 414-430, 472-485, 640-664, 716-734;
tom IV str. 399-422)

Prezes Fundacji wyjaśniła, że *braki w dokumentacji rekrutacyjnej wynikały z niedopatrzania, a rozbieżności w datach karty zgłoszenia i rozpoczęcia realizacji usług – z pomyłki podczas wypełniania karty zgłoszenia.*

(akta kontroli: tom I str. 121-125)

⁷⁹ Do dnia zakończenia kontroli świadczenia nie zostały rozliczone.

⁸⁰ W ramach programu Brzozowscy seniorzy „na +” – analizie poddano dokumentację 25 uczestników; „DDP Brzozów” – 10; „W trosce o seniorów” – 11; „DDP w Rakowej” – 10; „Skalowanie innowacji społecznej - Opieka domowa na terenach wiejskich” – 10; „Dzienny Dom Wsparcia dla Osób Niepełnosprawnych w Starej Wsi” – 10; OW22 – 22; OW23 – 20; OW24 – 10, AOON23 – 13; AOON24 – 10.

⁸¹ Data karty zgłoszenia – 2 października 2023 r., data rozpoczęcia realizacji usług – 4 września 2023 r.

IV. Wnioski

Wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, wnosi o:

Prowadzenie i kompletowanie dokumentacji rekrutacyjnej zgodnie z regulaminami projektów/programów oraz umów o realizację zadania publicznego.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK, kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Rzeszowie. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykonania wniosków
pokontrolnych

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosku pokontrolnego oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Rzeszów, 24 września 2024 r.

Kontroler

Sabina Tratkiewicz
główny specjalista
kontroli państwowej

/-/

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Rzeszowie
p.o. Dyrektor
Stefan Gados

/-/